

Máme se bát ...

(Dokončení ze str. 22)

Další významné a škodlivé výskyty byly pozorovány v roce 2018 ve skleníkových provozech na střední a jižní Moravě na kul-

že i v podmínkách mírného klimatu se *T. absoluta* v teplém období roku šíť vlastními silami na značné vzdálenosti. V našich podmínkách ale žádné její sta-

Makadlovka *Tuta absoluta*

Foto Jan Štek

turách rajčat a byly doprovázeny i výskyty v jejich okolí na zahrad-

kách drobných pěstitelů, a to nejen na rostlinách rajčat, ale poprvé v Česku i na rostlinách brambor. Za pravděpodobnou příčinu zavlečení byla tenokrát považována napadená sadba

diem nepřežije zimní období mimo temperované prostory.

Ze zkušeností je zřejmé, že rozšíření tohoto škodlivého organismu a následným silným a škodlivým výskytem vždy předcházo

došlo zásadní zanedbání hygienických principů práce ve skleníku a na více lokalitách v Maďarsku. Zanedlouho potom byl zjištěn na jižním Slovensku (2011) a ve Vídni (2012). Protože živná rostlina kустовnice (*Lycium*) není na Ukrajině autochtonní, předpokládá se, že zde byl odchůd zavlečen. Místo původu je však prozatím neznámé.

Kultura rajčat zničená housenkami *T. absoluta*

Foto Jan Štek

rajčat vysázená ve sklenicích v roce 2017. V roce 2018 byly zaznamenány výskyty dospělci i ve volné přírodě, včetně míst poměrně vzdálených od možných zdrojů šíření. To ukazuje,

cích, ať už se jednalo o manipulaci s obaly neznámého původu, či podcenění kontroly zdravotního stavu nakupované sady. Nezbývá než doufat, že se pěstitelé v tomto ohledu dostatečně pou-

čili. Znalost bionomie tohoto škůdce je rozhodně nejlepší ochraným opatřením a mělo by to platit i o zkušenostech, ať už jsou dobré, nebo špatné.

Zajímavý smutníček neznámého původu

Smutníčka *Scythris buszkoi* popsal polský entomolog Tomasz Baran podle materiálu sebraného v roce 2002 na dvou lokalitách v jihozápadní části Ukrajiny a pojmenoval po jeho nálezcí profesoru Jaroslavu Buszkovi. Protože polovina motýlů z typové série byla dochována z housenky, můžeme už v původním popisu najít informace o housence, kukle, živné rostlině i některé další bionomické údaje. Tyto znalosti přispěly k novým náleziům, které následovaly v roce 2009 v jihovýchodním Polsku, nedaleko od ukrajinských lokalit, a na více lokalitách v Maďarsku.

Světlopáska *Acontia candefacta*

Foto Jan Štek

ny m škodlivým organismům. Může však výrazně omezit výsadby kустовnice. Ta však v současné době nekontrolované proniká i do přirozených společenstev, a může tak představovat větší problém než samotný její škůdce.

Housenka jako biologická ochrana

Příkladem, že zdaleka ne každý invazní organismus musí být považován za škůdce, je světlopáska *Acontia candefacta* z čeledi můrovitých (Noctuidae). Její cesta ze Severní Ameriky až na Moravu je podrobně známová-

na, protože za její anabázi je do značné míry odpovědný člověk. Je to první případ, kdy byl nějaký druh hmyzu záměrně vysazen na území Evropy za účelem regulace plevelných rostlin. Zmíněný druh byl testován jako biologická kontrola rozšířeného plevele ambrozie peřenolisté (*Ambrosia artemisiifolia*). Kolem roku 1969

rať na Hodonínsku. Uvádá se, že na americkém kontinentě iv Evropě se její rozšíření sleduje a rovněž rozšíření invazní ambrozie peřenolisté. v Americe byly ale housenky zaznamenány také na loupchu (*Arctium*), pelyňku (*Artemisia*) a astře (*Asteris*). U nás se prozatím vyskytuje pouze ojediněle a vzácně na jižní Moravě, dá se ale předpokládat, že se stane trvalou součástí naší fauny. Zdá se, že z její strany nehrozí zemědělcům žádné nebezpečí, avšak ani pozitivní přínos v podobě významnějšího odplevelení zemědělských kultur se zejména očekávat nedá.

Závěrem

Najít odpověď na otázku z titulu není vůbec jednoduché. Určité se čas od času mezi invazními druhy najdou takové, které alespoň zpočátku budou působit některým pěstitelům problémy a finanční ztráty. Příklady z historie ale ukazují, že jsme se s invazními druhy naučili žít, i když to mnohdy znamenalo zvládnutí účinných ochranných opatření (trásněnka západní), jindy se zase ukázalo, že škodlivost příslušných organismů nebyla tak nebezpečná, jak se zpočátku mohlo zdát (klíněnka jirovcová). Napáchané škody ale nemusí představovat vždy pouze finanční ztráty. Slunečko východní (*Harmonia axyridis*) může být nepříjemné už třeba jen svou masovou přítomností na zimovištích, ale problémy působí zejména vytlačováním původních druhů sluneček.

Ing. Jan Štek
ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Inzerce

BASF
We create chemistry

**Pozvánka
na konferenci
BASF 2021 ON-LINE**

tv
Zemědělec

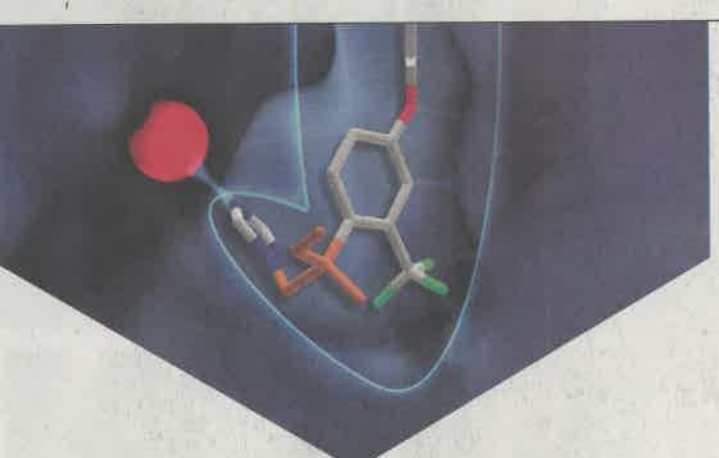
Termíny a témata:

9.2. ▶ 10⁰⁰–11³⁰

- Nové herbicidy a insekticidy do obilnin, kukuřice a řepky
- Digitalizace BASF
- Prezentace osiv Limagrain

Více informací naleznete na
www.agro.basf.cz

Těšíme se na vaši účast!

Smutníček *Scythris buszkoi*

Foto Jan Štek